

живота циганин.³⁵

Втори пример, взет от великолепия филм на Емир Костурица "Циганско време", прожектиран у нас през пролетта и лятото на 1990 г. Разкривайки стремежите, мечтите, проблемите, тревогите на циганите в тогавашна Югославия, този филм показва по един чудесен начин как заможният (дори спекулативно, престъпно добрал се до имотното си равнище) циганин бива почитан от микрообщността, как тя го "дарява" с морални квалификации, каквито той не заслужава в никакъв случай с оглед на реалното му поведение.

Както бе вече казано, проблемът за общественото, групово и друго признание има изключително важно значение за циганите. Той влияе и на ритъма на всекидневния им начин на живот. В масовото съзнание като че ли господства представата за циганина като за пасивен човек, алиениран от честотата на обществените пулсове и трептения. В действителност, в стремежа си към самореализация и изява циганинът е изключително деен, активен, - една крайно динамична и неспокойна натура, постоянно търсеща начин за "излизане напред".

Съвсем друг е въпросът за характера и плоскостта на проявите на циганина в това отношение, за това, че в доста случаи тези прояви показват на видимостта си едно постоянно ритмично повтарящо се движение на привични, социално-тривиални дейности. И това е така, защото ромите живеят най-вече с мисълта за всекидневието си от гледна точка на осигуряване на материалните му предпоставки. Тяхната история и "прагласът" на душевната им нагласа наистина формират у тях приоритетно отношение към настоящето. Това отношение обаче никога не става за сметка и в противоречие с вътрешния им психо-нравствен комфорт. Ромите държат особено много на доброто си настроение, на това, че във всяко време те сами определят пътя и действията си. В този смисъл **те имат спокойно отношение към неспокойния ритъм на своя начин на живот**. Една позиция, в която има много остри завои, но заедно с това и една дълбоко вплетена нишка на постоянен ориентир и "маяк", който определя цен-

³⁵ Срв. Сказки и песни рожденные в дороге., с. 28 и 46.